

SZERETET

Havonként megjelenő társadalmi és vallási képes folyóirat,
melyben mindenekelőtt a kisujszállási reformált egyház híveihez, de más
helyeken lakozó embertestvéreikhez is szólnak

TÖRÖK IMRE és NAGY ISTVÁN kisujszállási ref. lelképásztorok.

III. évfolyam. 3-ik szám.

MÁRCIUS hónapra.

1908. év.

A kisujszállási honvédemlék.

Egyszerű homokkő oszlop porladozó állapotban. A következő nemzedék életében valószínűleg már a földön fog feküdni benőve füvel. De legalább megfelelő szép környezetben, bokroktól körülvéve, lombosfak árnyékában, hol enyhet s csendes álmot találtak azok, kik nehéz sebeikben forró láztól gyötörve haltak meg.

Kisujszállás határában nem volt csata 1848—49-ben. — A szolnoki nagy csata sebesülteiből keresztül vonultokban

halt meg itt néhány hős. — Azok vannak ott eltemetve. Azoknak állította ez oszlopot a városi közönség

kegyelete. Mindenesetre méltóbb, mint a Szolnok városában levő honvéde-

mlék, mely a világhírű szolnoki csatát volna hivatva megörökíteni. Ennél nem látszik meg, hogy eleink dicsőséges hősiessége iránt élne a nemzetben hála és kegyelet. Ott jártomban gazzal, paréjjal benőve találtam az oszlopot. De hát így megy nálunk magyaroknál. A muszkavezető nagy urak gazdag jutalmakat, a haza ellenségei nagy nyugdíjakat kaptak; a hon-

védek koldus alamizsnán tengődnek.

Nem hallatnám e keserű hangokat, ha egyébként jól mennének dol-

gaink. De sehol semmi vigasztaló, bármerre nézzünk. Még a multakon inkább megpihen a lelkünk.

Bokroktól képezett természetes sirkertben áll a honvédemlék. Olvasható vésés csak egyoldalán, az utra nézőn; ez:

1848/9.

Hősök! PihenjeteK. Feltámadunk.

Nem tudom, a ki ezt a feliratot kigondolta, miképen értelmezte lelkében a hitnek és reménységnek ezt a diadalmas felkiáltását: »Feltámadunk.« — Egyéni feltámadást értett-é az alatt. Ha igen, ez igaz; ez bizonynal meglesz. Mindnyájan egyenként feltámadunk.

De ha nemzeti feltámadást értett — pedig honvédemlékre vésetvén a feliratot, ha gondolkozó ember volt, bizonynyal nemzeti feltámadást értett, az eltiport nemzetnek porból felemelkedését, a nemzet jogainak, szabadságának, függetlenségének sirból kikelését, — na ilyen értelemben már próféciája eddig nem vált valóra; félő, hogy ezentul még inkább nem. A nemzetnek a feltámadása be nem következett mind e mai napig. A nemzetnek egy csudálatos lelkü nagy fia gróf Széchényi István 1848 előtt jósolta: »Magyarország nem volt, hanem lesz.«

Azoknak a dicsőséges harcoknak az idején, a melyek közé tartozott a szolnoki nagy csata, sőt 1848. március 15-től kezdve hitte e nemzet, hogy indult teljesevésbe nagy fiának a jóslata. És még csak azután jött a rettenetes halál.

E halál után is jöttek még csillogó fényes napok. Ujra azt hittük: az ébredő tavasz verőfényes napjai ezek.

Feltámadást új életet hoznak nemzetünknek, melyben ez békőiből szabadulva emelkedik bátran, ellenállhatatlan erővel a szabadság és pedig politikai és társadalmi szabadság, az anyagi és szellemi művelődés, jólét, boldogság magas régióiba.

Nem valósultak álmaink. A magyar nemzet az ő feltámadásához nem nyert elég erőt elhullott hőseinek omló véréből. Ha azok a verőfényes napok a tavasz napjai voltak is, valahonnan hideg fagyos szél fujt, mely megdermesztette a repülő szárnyakat. És a nemzet aláhullott és mélyebbre sülyedt, mint volt valaha.

De meg kell jegyeznünk az igazságért, hogy az a hideg szél nemesak abból a bizonyos „csontkamarából“ fujt, hanem saját lelkünkéből is. . .

— — — — —

Azt beszélnek, hogy azon sirhalom alatt nemesak honvédek alusznak; sőt honvéd épen kevés van; többnyire osztrák katonák.

Annál szebb cselekedet volt Kisujszállástól. A nemes lelkü ember még életében is megbecsüli a hős ellenfélt, annyival inkább halálában.

És nekünk semmi okunk nincs gyűlölni azt a szegény katonát, akit elrendeltek családja köréből, hogy ölje azt, akit sohase látott. Hej sok megátkozhatta azok közül is azt, aki feleségétől, vagy gyermekeitől üzte gyilkos csatákba.

Hallottam többször muszka katonákról, hogy ha egy magyar házban gyermeket látott, sirva vette az ölébe és összevissza csókolgatta, magyarázgatva, hogy neki is van otthon gyermeke. Sok nem látta őket soha többé!

A hatalmasságoknak az áldozatai ők is, mint mindenütt a népek milliói.

A hatalmasságokat pedig az ember emelte maga felibe az ő ellenségei ellen, hogy őt védelmezze. Aztán a hatalmasságok bilincsbe verték az ő megbizóikat, hogy valamikép kedvök ne kerekedjék tőlök szabadulni. A hatalmasságok uraivá lettek a milliók életének, vagyonának. A milliók pedig nem lesznek szabadok soha!

Nagy István.

Szabadság.

Mikor egy ember vagyoni romlásba jut, ha még el nem vesztette lelkének minden erejét, összeszedi vagyona roncsait, maradványait, és elvonulva a világtól, attól a világtól, a melyben addig vagyonával első helyen állt, de amelyben mint szegény emberre némelyek szánalommal mások titkos kárörömmel néznének lelkében valami különös nekibusulással erős kitartó munkához kezd és dolgozik szakadatlanul, míg újra tisztességes vagyont szerez, magának, családjának nyugodt boldog életet biztosít, melyben nem törődik senkivel, nem függ senkitől, de nem rabja többé teste szenvedélyeinek, a világ kísértéseinek sem. Ez igaz szabadság.

Ha magunk elé tüztünk egy életcél, és az ifjuságunkban a messze távolból olyan fényesnek, csillogónak tetszett, olyan kívánatosnak látszott, mert biztatott bennünket gazdagsággal, ranggal, méltósággal, emberek között való tisztelettel, úgy hogy e cél elérésére rátettük életünket, ráfordítottuk minden erőnket; és mikor elértük az élet delét, sőt az életkor magaslatának már kezdünk aláereszkedni a tulsó felén, a sir felé, célunktól pedig még nagyon messze vagyunk; amikor az őszülő fej, a lehiggadt gondolkodás látja, hogy reményeink soha valóra nem állnak, a fényes cél csak álom volt, mely az ébredéskor

szétfoszlik, eltűnik; hiába törtünk előre, haszontalan hiábavaló dolgokra tékozoltuk erőnket, időnket: ha még élni akarunk, bus szivvel bár, mint a csalódott ember szokott, megsiratva ifjuságunk összetört reményeit, elrakva és őrizve emléköket szivünknek legtitkosabb rejtekében, új utra megyünk, új életet kezdünk, új munkába fogunk, mely nem csillogó, fényes életet, csak mindennapi kenyeret biztosítson. Amaz volt légvár, délibábos tündérország, de fundamentuma nincs. Emez a való élet. Ha le tudunk vele számolni: nyugalmat találunk; nyugalom, béke száll szivünkbe. Ez az élet a valódi szabadság.

Ebben a lapban politikáról beszélni nem szabad, Amit itt mondani akarok, nem lesz politika. Csak egykét gondolat hazánkról az előbbi eszmékkel kapcsolatban.

Volt szabad valamikor a magyar is. Szabadsága idején jó tulajdonságait kifejtette. Vitéz, bátor és harcias. E tulajdonságokkal nagy dicsőséget szerzett, hadi dicsőséget, melynek fénye beragyogta egész Európát. Minden harcias nép egyszersmind szabadság szerető. A magyarnak alaptermészetében már benne volt a szabadságszeretet, a harcias élet még inkább kifejlesztette azt. Csak természetes hát, ha elvesztett szabadságát évszázadokon át siratgatja, annak visszaszerzéséről soha le nem mond.

Küzdött érte sok véres csatákban. Szomorú leigáztatása idejeiben pedig soha róla le nem mondott, a reménnyel hogy valaha még visszaszerzi azt a drága szabadságot, azt a szép édes függetlenséget, soha fel nem hagyott. Alkottunk képzeteket szép tündér Magyarországról, mely szabad független, ura magának, nem rabja, nem szolgálja senkinek. Álmodoztunk egy boldog jövődőről, melyben kivívjuk szabadságunkat és a szabadságban, szabad független életben szerzünk gazdagságot; gazdag boldog lesz a magyar, és dicsőséges a nemzetek között. — Hihettünk is ennyit, hihettünk, hogy jogunk van enyihez. Hiszen 19 millió a magyar birodalom népe, a tiszta magyar is 10 millió. Aztán 5—3—2 millió néppel is vannak független szabad országok közel szomszédságunkban.

De a magyar nem lesz szabad és független soha többé! . . .

Én is magyar vagyok. Egy a legrajongóbbak közül. (Azt se tudom ugyan: van-e még több ilyen). Az én lelkem is tele volt reménységgel, heves forró óhaj-tással szabadságunk függetlenségünk iránt. 'S most! . . . Az én lelki szemeim előtt minden reménység széttépve, mint hervadt virág, a szabad független Magyarország, mint egy kiterített halott fekszik, - a feltámadás reménysége nélkül. Én úgy érzem: mindent vesztettünk. Harcunk utolsó harc volt. Több már nem következik. Sorsunk már az összetörött hajó sorsa: sülyedünk le feneketlen tenger mélységébe, a pusztulásba.

Ha legalább mégis életünket egy-két darab ronccsal megmenthetnénk! Lehet: nem jó uton jártunk. Istentől nyert javainkat tékozoltuk. Hiú földi fényt, csillogást, dicsőséget kerestünk, délibábos tündérországot kergettünk. Nem valódi étellel számoltunk. Gyermekek és ifjú módjára reménykedtünk. Nem a férfi komolyságával, rendithetetlen akarat erejével cselekedtünk.

Óh ha volna még erőnk más utra térni! . . . Ha volna erőnk magunkat összeszedni, hogy lelkünkben azzal a bussal, keserű elhatározással, mely azt mondja: én élni akarok, élni fogok. lelkünkbe rejtve politikai szabadságunk, függetlenségünk szent óhaját, megtisztulnánk a csalódások a fájdalmas szent tűzében, Istenben vetett hittel munkához kezdenénk; földet szakgatnánk, kicsikarnánk abból azt a sok drága kincset, mely a földmivelő magyar ember előtt annak mélyén elrejtve van; ipart üznénk, kereskedést folytatnánk műveltséggel, észszel, becsülettel, nem egymás megcsalására, hanem a nemzeti vagyonosodás előmozdítására; hivatalos kötelezettségeinket teljesítenénk nem a munkaadó megkárosítására, hanem a művelődés emelésére, a közjólét, közboldogság megteremtésére; ha tehát széles e hazában minden felé szakadatlan munka folya erdőn, mezőn, gyárban, kereskedésben, iskolákban, hivatalokban, hogy olyan képe lenne ez országnak, mint egy nagy műhely, melyben

folyton csattog a kalapács és az ezerféle szerszám; ha te magyar nép megértened, hogy becsületesség és munka a nemzetek fenntartója: egyszer megéred észrevétlenül, hogy gazdag vagy, nem gyötörnek többé a megélhetés gondjai, sok hányattatásaid után megnyugodnál. — Ez volna az igazi szabadság!!!

Nagy István.

Gondolataim március 15-ike körül.

Mikor a szabadság napjának emlékezete évről-évre felujul, kivált most, hogy a 60-ik évfordulati nap is eljött az időnek szárnyán, — mindig Izráel népe áll a lelkem előtt: a szolgaság házából, Egyiptomból szabadult Izráel. S különösen az a jelenet, melyről predikáltam is a 60-adik évforduló reggelén. midőn a választott népet az erős Jehova-Isten a Veres tenger habjai között csodálatos módon átvezette; mikor meg az ellenség utánok eredt, a haragos Faraó, harci szekereivel, meg lovagjaival, mind egész seregével, — az ellenséges népet elborította az iszonyu hánykódással visszaeső tenger-ár. Ott feküdtek a tenger vize alján, eltakarva, eltemetve Izrael ellenségei. A tulparton pedig a megszabadult nép Mózes hálaéneket énekel, tenger habjának zugó morajlását tulharogta énekük. A fénylő arcú, még fénylőbb lelkű Mózes énekelte előttük, diktálta lelküknek azt az éneket s a mint az az útjára induló száz- meg százezer Izraelita énekelte ezt az éneket, úgy tetszik, keresztül hangzik az, ide sziveinkig három és félezer esztendőn át.

A magyar nemzetnek ilyenféle napja volt egykor március 15-ike. Mint Izrael harcosai ki sem vonták fegyverüket s legyőzte Izrael ellenségét a jó Isten maga: úgy enyésztek el, mintha tenger vize om-

lott volna rájuk, úgy enyésztek, tűntek el egykor az első március 15-én a magyar nemzet ellenségei — s egy költő, fénylő arcu, fénylőbb lelkű, kimagasodva a nemzet fölött, mint Mózes Izráel fölött, — diktálta az ő népének, enyészhetlen szépségű szabadságdalát a »Talpra magyart.«

Ki tudná elmondani, leírni, mint sirt boldog örömeiben ott a szabadulás partján a boldog Izráel; hogy fénylett az arcuk, láng lobogott mély tűzü szemükben; hogy borultak egymás szívére; hogy nyujtották föl kezeiket az ég felé, a szabadító nagy Isten trónja felé.

Csak, akik látták, azok tudják elmondani, leírni a boldogságot, mely 60 év előtt, március 15-én a szegény, árva, a rabigát százszor kóstitott magyar szívét eltöltötte. Hulló eső cseppjei közé, mint Izráel könyve a tenger vizébe, a szabadult magyarok könyve vegyült. A mágnás, a nagy ur kezét nyujtotta a jobbágy felé, szívére vonta.... ragyogott minden homlok, úgy vert minden szív, mintha ki akart volna szakadni, egykor, március 15-én.

Mint Izráel a 10. parancsot a törvény hegyéről, úgy nyert 12 parancsolatot az elnyomott magyar, azokba foglalta össze földi üdvössége feltételeit. A 10 parancsolatot Isten keze írta; a 12-öt pedig Isten keze után legméltóbb kéz, egy nemzet keze.

E 12 parancsolat közül az 1848-as törvények közül bizony csak papiroson van meg mindeddig egyik-másik; látszik, hogy nem az Isten keze írta, nem a legelső kéz, hanem csak a második. De majd elvégzi azt is az az »első kéz,« a nemzetek sorsa fölött őröködő nagy Uristen keze; azok a törvények is kiszállnak egykor — valamikor papirbörtöneikből az életnek szabad levegőjére.

Nem időzve már, mint Izráel a Sinai hegy tövében, tovább füzöm gondolataimat.

Kisérem Izráelt a pusztai vándorlás utján. Ha érdemes, jöjjetek lélekben velem, kedves olvasóink!

Izráel a pusztában temérdek bajjal, akadálylyal küzdött. Most táplálékuk nem volt, majd meg szomjuk eloltatására hiányzott a víz. Most a nap tüze égette őket, majd meg sötét éjszaka borult rájuk. Egyszer-egyszer az orkán szedte föl a pusztaság homokját és iszonyu — sárga felhőbe, öldöklő felhőbe takarta az elcsigázott vándornépet. Majd ismét az ottan körül lakó ellenséges népek szórták rájuk nyilaikat.

Ezeket a bajokat mind elbirták.

A Jehova adott mannat, fürjet — nyitott kulfőt; a nap tüze ellen hűvös felleget, éjjel tűzoszlopot. Az orkán is elült; a pusztában felnőtt, erős, edzett nemzedék, a seregek Urának segedelmével könnyen verte le ellenségeit.

S miért lett mindez?

Mert a Jehovához hívek voltak. A tábor közepén ott volt Jehova sátora, az volt a tábor szíve. A papok szolgáltak, a nép áldozott, meg imádkozott. Óh milyen szép még elgondolni is, hogy vitték vállaikon a szent sátor nagy oszlopait, superlátjait. Égetett a nap, vagy eső szakadt, Jehova sátra még se volt nehéz, meg nem átkozták.

Egy baj volt csak — de csak muló, ideig-óráig tartó. Egyszer-egyszer lázongás tört ki. Most azzal a jelszóval, hogy: Vissza Egyiptomba! Ott igaz, szolgák voltunk, de volt kenyér, meg hus. — Tehát becsebb volt nekik az ígért szent földnél, az atyák földjénél, a hazánál: a kenyér meg a hus. — Ezt a lázadást Kóréh és társai támasztották, de — a lázadók alatt megnyilt a föld s a törvényes rend ellenségeit, Jehova akaratának megtaposóit tűz-örvény nyelte el.

Máskor ismét tulajdon testvérei Mó-

zesnek: Áron és Mária (Mirjám) támadtak föl bátyjuk és a közrend ellen, Jehova rendelése ellen. Mi lett a sorsuk? Bélpoklosság lepte meg őket. Testök fehér lett, mint a fehér márvány, a feszülő bőr testükön iszonyu fájdalmat szerzett nekik. Jajgattak, kinjokban a földön fetrengtek — a nép pedig őket szörnyű ragályos betegséggel kirekeszté a táborból (Jól tevő, — a bélpoklosság — és a lázadás is . . . ragályos.)

Ha a lázadás, a közrend ellen törekvés soká tartott volna, — sohse ment volna Izráel a boldogságos szép hazába, későbbi nagy dicsősége színhelyére.

Ha nemzeti büszkeségem felettébb feltornyosulna lelkemben, azt mondanám: két választott nemzete van az Istennek, Izráel és az én nemzetem, magyar nemzetem. Nekünk még megvan a hazánk, a másik választott népnek már földrajzi és politikai értelemben vett külön hazája nincs. De rossz idők, rossz csillagok járnak felettünk is, hejh, ki tudja meddig lesz hazánk, ilyen is, amilyen most vagyunk. Szabad hazánk? — Az meg . . . tán soha! S miért?

Igaz, mannánk, fürjünk kevés, a kutfők apadoznak. Szegény a napszámos, szegény a kisbirtokos, — a kisiparos élete küzdelem, viszont meg gyáraink sincsenek. Kérdezd meg a hivatalnokot, tul van terhelve anyagilag a lerokadásig. De ez nem aggaszt, fordul a világ s a jó Isten ad Kunság mezejére ért kalászt.

Több aggodalommal tölt el az a sötétség, mely komor szárnyaival fenyeget s a magyar nemzet fiainak szívére leszakadni készül, midőn sokan vissza akarják sirni a középkor éjszakáját. Halkan, mint ahogy az éjszaka száll, terjegeti szárnyát a sötétség, a lelki éjszaka, minden rémeivel. De ettől se félek, az Ur mindig gyújtott tűzoszlopot.

Hát a vihar, hát az ellenség, körös-

körül. Hát bizony magyar hazánknak, szegény magyar hazánknak több ellensége van körül, mint amennyi porszemet felkap akár amott Arábiában, akár a magyar pusztaságon a vihar. Fújják ránk dühöket külföldről, fújják dühöket ránk még azok is, kiket honszerző diadalmas őseink itt e hazában meghagytak, kardjuk élére nem hánytak.

De ezt is kibírnánk, nem ezért veszünk el. Az Ur előragadta már máskor is az ő paizsát és előállott a mi segedelmünkre.

Hanem: két dologtól félek. Ezért kell elvesznünk. Az egyik, hogy pártokra szakadoztunk, egymást gyűlöljük, egymást marjuk. Testvér a testvért, magyar a magyart, ur és szegény, előjáró és alsó rend, mintha nem is egy nemzet fiai volnának, gyűlölik egymást. Szinte lesik-várják a percet, mikor lehetne egymást ölni is. Már Budapesten puffog egyszer-egyszer a revolver, kövek repülnek. S itt városunk törvényosztó háza előtt is hallottam már az elke-seredett szót büntetlenül zugni: »Le a törvénnyel!«

Mi lett volna Izráellel, ha felbomlott volna köztük a rend, szétzüllöttek volna a sivatagban, szabad hazájukat meg nem nyerték volna soha.

Mi is úgy járunk, ha soká tart a szivekben titkon, vagy ki is tör onnan a nemzetirtó testvérgyűlölség, viszály? ?

Félek továbbá amiatt is, mert nekünk nehéz az Isten sátora. Terhét sokalljuk, unva unjuk. Izráel fiai hordták, büszkén, boldogan emelték Jehova sátorát. Mi immel-ámmal. Nincs bennünk Istenhez való ama hűség, mely volt Izráelben, nincs bennünk az a hűség, mely megvan irántunk a jó Istenben.

Nem füzöm tovább a szót, ily terjedelmesen azért mertem, azért akartam írni, mert a mult vasárnapon a vásár miatt sokan elfelejtették, hogy vasárnap van

s hogy 60 évvel ezelőtt kegyelmének teljességével ragyogott le a szabadság nagy Istene a magyar nemzetre.

Erős meggyőződése — minden aggodalmaim mellett is, hogy az az ígéreteiben és kegyelmében meg nem változó Isten, a seregek Ura, Árpád népének Istene, ha az első lépést megadta tennünk szabadságunk felé 1848. márc. 15-én, hazánk teljes szabadságát is megadja . . . egyszer. Izráelt is bevezette dicsőséges, boldogságos hazájukba.

Hogy ezt elérjük, két feltétele van:

1. A nemzet fiai szeressék egymást, összetartsanak, egyet értsenek . . .

2. A jó Istenhez, szent Fiához s ő dolgaihoz hivek legyünk.

Igy bizonyos, elérjük mi magyarok is az Igéret földét, a szabad magyar hazát. Addig nem!

T. I.

Keresztyén emberbaráti szövetség.

Irtam már vagy kétszer a serdülő és felnőtt ifjak védelméről, gondozásáról; céloztam valami ifjusági egyesület alakítására. És ime lett, vagy talán még csak lesz a cimben említett egyesülés. A jó Isten csak nem engedi már, hogy félbe maradjon, hogy a mi reménységünk, a mi kezdeményezésünk szégyent valljon.

Ha amint az eredménytelenség mutatja, az ifjusági egyesület eszméje még nem érett meg a kivitelre: a keresztyén emberbaráti szövetség csaknem mindenütt kedvező fogadtatásra talált. Pedig ezzel alig mertünk előhozakodni.

Most már — és pedig igazán kevés idő alatt — úgy sejtem, annyira ismeretes ennek a szövetségnek a megalakítására irányult mozgalom, hogy erről mondandó beszédemet egyenesen a közepén kezdhetem; felesleges már a történetének leírását

adnom. Mindössze azt említem meg, hogy előbb nőegylet alakítására gondoltunk. De tanácskozás közben arra a gondolatra jöttem, hogy nagy céljaink munkálására jobb lesz egy szélesebb körű szövetség, olyan, amelynek lehetőleg sok tagja legyen; különben is a jótékonyág gyakorlására, a könnyöretre, ha a női sziv alkalmasabb és hajlandóbb is, de a férfiak sem zárkóznak el az elől. Ez a keresztyén emberbaráti szövetség pedig a jótékonyág gyakorlására és pedig tervszerű, hathatós gyakorlására lenne alakítva.

Két értekezletünk volt már ez ügyben. Ahoz képest, hogy nálunk a társadalmi tevékenység országszerte meglehetősen ismeretlen valami, mind a kettőn voltak meglehetősen számmal; de még sem elegenden arra, hogy városunk minden részében elterjedjen az ismerete az ilyen szövetség természetének, céljának. Kis lapunk talán több helyre viszen e felől hírt és esetleg kelt érdeklődést.

Már tettekből, megtörtént dolgokból mutatom be először az ilyen emberbaráti munka természetét. Csak azt sajnálom, hogy ezek nem nálunk, hanem idegen országokban vannak.

A múlt század huszas éveitől kezdve Németországnak egy kis falujában élt egy evangélikus lelkész. Igen meghatotta lelkét a sok testi-lelki nyomor, mely az emberek közt elterjedve van. És egész fiatal ember létére a fejébe vette, hogy ott abban a kis faluban ő intézményeket létesít, intézeteket állít a nyomor enyhítésére. És hozzáfogott a munkához. Elindult a világba pénzt gyűjteni. Aztán állított először menhelyet a fogházakból kibocsátott szerencsétlenek részére, ahol akit lehetett, becsületes munkára szoktatott, a jó utra térítgetett, Isten félelmére vezetgette. Aztán akik intézetéből eltávoztak, ha már megjavultak, kint az életben azoknak munkát, helyet szerzett; akik intézetében maradtak, azokat ott foglalkoztatta, mert egész munkateleppé nőtte ki magát az az intézet.

Azután állított kórházat; azután a betegek ápolására nőket tanított ki; ezek voltak az u. n. diakónisszák. Majd később e diakónisszákat kiképezte a gyermekek

gondozásának tudományában. Ehez aztán alapított gyermek-menhelyet, majd óvódát. Mindezt a sok intézetet és intézményt sok millió korona költséggel, ezt pedig az ő szavára mind jó szívű emberek hordták össze, mert megismerték azon dolgoknak áldásos voltát.

De hogy is ne látták volna be ezt az emberek! Holott amint fel van jegyezve róla, egyéb áldásos ténykedésétől eltekintve, ez az ember később az ő diakónissza intézetéből a világ minden részébe: Amerikába, Ázsiába mohamedánok és pogányok közé vitt betegápoló és gyermekgondozó diakónisszákat, akiknek száma az ő élete vége felé (Fliedner Tódor volt a neve) már 16 ezer volt s ezek ápoltak legalább 26 ezer beteget és gondoztak 4 ezer gyermeket.

Hasonló csudákat (mert hiszen épen mi, akik ilyeneknek hírét se halljuk, ezeket valóságos csudáknak mondhatjuk) — művelt pár évtizeddel, később Franciaországban egy szintén fiatal református lelkész és szintén egy parányi kis faluban. Ez meg az ő lángoló lelkesedésével egy ember élet alatt 9 féle intézetet: ezek közt árvaházat, menházat hajléktalanok és elbocsátott foglyok részére, kórházakat mindenfajta betegek ápolására, alapított és ezekre megy a szerencsétlenek száma, akik ott menedéket, gondozást találnak.

Ezen lelkész működéséből érdekes eset, hogy egy beszédje alkalmával, amikor kórházra gyűjtött, egy nő előállott, hogy mert ő pénzt nem adhat, magát felajánlja betegápolónak. Ebből lett az első diakónissza.

Az amennyit én az alakítandó szövetségtől várnék, illetőleg a mennyit még nálunk is kivihetőnek tartok, egyelőre ez:

Hogy a segélyezést rendszeresen és tervszerűen végezhesük, tehát úgy, hogy arra nem méltók a segélyezésből kizárásának, dologtalan hivalkodók a jó szivek jótekonyságával vissza neélhessenek, a szövetség kebelében alakítanánk egy u. n. intézőbizottságot a városnak minden tizedéből. Ez a bizottság bírálná meg a segélyért folyamodókat és a hol a nyomort valódinak és önhibán kívül állónak látná, oda adna segélyt. Az óvatosságot annyira vin-

nénk, hogy ha valamely segélyért folyamodó helyzete, élete a bizottság előtt nem volna bizonyos, megbízható jóindulatú embert küldenénk ki az illetőhöz annak állapota megismerésére.

És minthogy tervem szerint azoknak, akik szegénységüket esetleg magok okozták, tehát a munkátlanoknak, dobzódóknak, részegeseknek, tékozlóknak, erkölcstelen életűeknek, istenkáromlóknak segélyt akár milyen nyomorban élnének sem adnánk, ha csak hiába való életüket meg nem változtatnák, — e rendszerrel reményem van arra, hogy az erkölcsök javítása, a vallássosság terjesztése, a becsületes élet előmozdítására is teszünk valamit.

Ha lehetne, a fentebb irt jótékonyági működéssel egyidőben szeretném megkezdeni azon teljesen árva gyermekek gondjában a felvételét, akiket itt az utcákon látunk kóborogni és felnőni minden nevelés, minden gondozás nélkül.

Ha csupán általános emberies szempontból tekintjük ezeknek a sorsát, nagyon elszomorító ám az — (gondoljon csak minden szüle, ki gyermekét szereti az ő saját gyermekére), hogy egy gyermek kora gyermekiségétől fogva soha szeretetteljes szót nem hall, soha senkitől sem testi, sem lelki legkisebb gondozásban nem részesül, hanem hallja a durva szitkot, átkot, üzik, hajtják kapuról-kapura. Ha a magunk gyermekére gondolunk, elszorul a szívünk, hátha a miénk jutna ilyen sorsra!... Aztán, ha az ilyen gyermek felnőve, rossz emberré lesz, még őt okoljuk, megvetjük. Pedig melyikőnk lett emberré szülei gondozás nélkül!... Nem az a gyermek a hibás, hanem a társadalom, mely nem veszi fel az árva gyermek gondját.

És hibás a társadalom önmaga ellen is. Mert az ilyen árva, utcán felnőtt gyermekből — ha csak valami isteni csuda a lelkét meg nem menti — lesz egy rossz ember, tolvaj, dologkerülő, utonálló, ellensége a társadalomnak, melyet szivtelenségéért gyűlöl, ellensége a mások vagyonának, melyet hogy elvenni nem szabad, arra soha nem tanították; tehát réme lesz az ilyen gyermek felnőtt korában mindnyájunknak, kitől mindnyájan rettegünk.

Nem volna-e tehát okos dolog is az árva gyermekeket gondozni!?!.. Ez volna még azonnal megkezdendő munkája szövetségünknek — gondolatom szerint olyan formán, hogy ha tudnánk venni egy kis házat egy kis telekkel, abban lakást és ételmezést adnánk egy jóra való (ha akadna ilyen) magánosan álló nőnek, aki abban a házban gondozná az árva gyermekeket, akik onnan iskolába járnának s azután cselédnek, vagy mesterségre adnánk.

Nem ismeretlen előttem az, hogy ez a vállalkozás sok bajjal, kellemetlenséggel, esetleg csalattatással járna. De hiszen minderre az életben, ha valamit és épen meg a jót akarjuk tenni, készen kell lennünk.

Ismerek, tudok én is visszaéléseket, melyeket haszontalan emberek a jótékony-sággal elkövetnek. Épen ezért értem, méltányolom is azoknak az álláspontját, akik ez eszmét, e törekvést aggodalommal kísérik, nem pártolják. Még azt a tulzást is ki tudom magyarázni elkeseredésükből, melylyel azt mondják, hogy nincs minálunk szegény ember, hiszen munkást, cselédet nem lehet kapni; tehát nem érdemes jót tenni!?!... De erre mégis azt mondom, hogy aki igazán szegény, mert van ilyen is, ne büntessük könyörtelenséggel a többi rossz hibájáért. De mondom azt is, amit fentebb irtam, hogy haszontalan ember ugyan egy fillérre se számítson e mi szövetségünknel.

Ezidőszerint ennyit mondhatok ennek a szövetségnek a céljáról. Mivel ezt jónak nem látni lehetetlenség, kérek mindenkit a tagok közé belépésre. Szinte e lappal egyidejűleg hordják szét a taggyűjtő ivateket. Aki az ivnek aláír 6 évre kötelezi el magát tagul. Lehet valaki alapító tag, ha lefizet 50 koronát, de ez mindenkorra szól; többet fizetnie nem kell. Alapító tagul jelentjük ki azt, aki egyesületünket egy jó varrógéppel megajándékozza. Pártfogó tag az, aki évenként 6 éven át öt koronát fizet; rendes tag az, aki évenként 2.40; és pártoló tag az, aki évenként 1 kor. 20 fillért ad a szövetség céljaira. E két utóbbi osztálybeliek havonként is fizethetnek 24 és 10 fillérjével.

Keresztyénnek tervezzük szövetségünket azért, mert izraelita polgártársaink

már rég megelőztek bennünket sokkal nagyobb számu keresztyéneket jótékony nőegyletükkel; nekik tehát nincs szükségük új egyletre. Ezért lenne ez keresztyén jótékonyági szövetség. Ha azonban római katolikus testvéreink közül senki se lépne be, akkor csak református emberbaráti szövetséget létesítenénk.

Ha az ivatek a városban széthordatnak, annak utána — valószínűleg március 22-ikére eső vasárnap délután — a végleges alakuló gyűlést megfogjuk tartani.

Nagy István,
lelkész.

Elszámolás a tanyai harangról.

A harangnak az ára a szállításkor ki lett fizetve. Azonban az adományok csak a múlt hónapban emelkedtek annyira, hogy fedezte az összeg a harang összes költségeit. A múlt évben kimutatást adtam az adományokról a januári, áprilisi, júliusi, októberi és decemberi számokban. Azóta a következő adományok jöttek kezeimhez: Daku Mihály 5 kor. N. N. és családja korszoru váltságcímén 10 kor. Katona Zsuzsanna 1 kor. Ifju Herczeg Benedek 1 kor. Patkó Dénes és neje Herceg Eszter 1 kor. Varga Lajos 2 kor. Id. G. Kovács Andrásné 1 kor. Id. G. Kovács András 1 kor. Deme Máté 2 kor. Gulyás László és neje Vitális Terézia 3 kor. Ifj. Dávid Balázs 40 fillér. Apróbb adományok több felől 10 kor. Az összes adományok az általam tartott felolvasások és felolvasásaim kinyomatott füzetek tiszta jövedelmével együtt tesznek 672 kor. 04 fillért; a harang összes költsége okmányok szerint 671 kor. 01 fill.; a fennmaradt 1 kor. 03 fillért átadtam a tanyai tanító urnak iskolai célra.

Továbbá jótékony célú adományok folytak kezeimhez következők: »Egyetértés-kör« 5 kor. Fellévén hatalmazva a kör elnöke által, elküldtem egy hittérítőnek ké-

szülő kis tanulónak Nyiregyházára. — További adományok: Pápai Sándor 50 fill. Imre Jánosné 50 fill. Kiss Juliánna (ism. isk. t.) 20 fill. Szabó Teréz (ism. isk. t.) 40 fill. Imre Eszter (ism. isk. t.) 20 f. Vida Erzsébet (ism. isk. t.) 20 fill. »Földművelő Munkáskör« 3 kor. Ez összesen 5 kor. Ebből Pálfi Jánosnak szeme operáltatási költségeire adtam 3 koronát, fennmaradt 2 kor.

Ujabb adományok: J. J.-né 25 éves házassága emlékére 5 kor. Sz. B. 10 kor.; a fentebbi maradvány 2 koronával együtt 17 korona. Ebből az alakítandó emberbaráti szövetség céljaira takarékpénztárba tettem 10 koronát; felhatalmazás szerint a kis nyiregyházai fiunak küldtem 7 koronát.

N. I.

A »Szeretet« céljára a folyó 1908. évben a következő adományok folytak be:

Kálmán Miklós 1 kor Szegő János 80 fill. Daku Róza 1 kor. Özv. Kiss Ferenc (Turkeve) 1 kor. Sallai Lajosné (Turkeve) 80 fill. Vad Lajos (Turkeve) 80 fill. Szénási Mihályné (Turkeve) 80 fill. Hofmann K. tanár 5 kor. T. Márta Károly 1 kor. Özv. Bangó Lukácsné 1 kor. Janó Ferenc 1 kor. Janó István 1 kor. Bugyik Mihály 1 kor. Csiky Erzsike 2 kor. Steiner Ignácné (Nádudvar) 2 kor. Id. Pólya Károly 1 kor. Tóth Péterné 1 kor. E.-né 1 kor. M. Sz. L. 2 kor. Mile Sándor 2 kor. Gönci Károly 1 kor. Werger Istvánné (Kolozsvár) 5 kor. Özv. Gál F. Jánosné 2 kor. Nagy M. Mihályné 1 kor. Özv. Szilágyi Sándorné Máté Zsuzsanna 4 kor. R. K. 1 kor. Porteleky László 5 kor. Kürti Lidia (Dévaványa) 1 kor. Özv. Máté Ferencné Tankó Zsuzsanna 4 kor. O. M. 1 kor. Daku Mihály 2 kor. Csillag Juliánna 1 kor. Szücs Margit tanítónő (N.-Abony) 2 kor. Varga Lajos 1 kor. Id. B. Balog Albert 2 kor. M. I. 4 kor. Bedő Ferencné szülész (Turkeve) 2 kor. Kulifai József 1 kor. Beke Mihályné (Bucsate-

lep) 1 kor. Lukács Kálmánné (Bucsatelep) 1 kor. Gyányi Gergelyné (Bucsatelep) 1 kor. K. P. 2 kor. Egyetértés kör 10 kor. Straub Gyula 5 kor. Gönci Sándor kis fia 30 fill. Gläser Soma 2 kor. Karmazsin Károly (Turkeve) 10 kor. Özv. Bodnár Istvánné 1 kor. Cs. Nagy Sándor 1 kor. Özv. Duli Mihályné 1 kor. Kenéz Lukács 2 kor. Özv. Daku Lajosné 1 kor. Ifj. Szántó István 1 kor. Id. Törös János 1 kor. 20 fill. Tóth Albert 2 kor. Özv. Kalavszky Lászlóné 5 kor. Y. Z. 2 kor. Id. Józsa Pál 5 kor. Özv. Takács Ferencné 2 kor. Dr. Konc Imre 10 kor. Kiss Lukács 2 kor. K. R. 1 kor. Cs. L.-né 1 kor. id. Szücs Imre gazda 2 kor. ifj. Kiss Lukács 1 kor. Sallai Sándor 1 kor. id. Tóth Bálintné 1 kor. Katona Zsuzsanna 1 kor. Szilágyi Mihály 1 kor. ifj. Gulyás László 40 fill. T. Rác Lajos 40 fill. Török István 40 fill. Csabádi Sándor 30 fill. id. Fekete Imre 40 fill. Bugyik Lajos 50 fill. Ari Lajos 20 fill. Szilágyi Eszter (M.-Tur) 1 kor. Ábri István (Amerika) 5 kor. Névtelen 10 kor. özv. Várady Lukácsné 5 kor. Polgár József 4 kor. V. F. 1 kor. 20 f. Imre János 1 kor. özv. Pólya Sándorné 2 kor. Gönczi Albert 40 fill. Szabó Ferenc (köteles) 4 kor. Lengyel Lajosné (Kunhegyes) 5 kor. id. Gönczi Sándor 5 kor. Majláth János (Bihar-Püspöki) 2 kor. M. Nagy István 2 kor. Kesztenbaum S. 2 kor. Szeremley Barna 5 kor. Fodor Károly 2 kor. Borók Lajos 1 kor. Földi Dániel 2 kor. Z. B. 1 kor. Németh Antal 1 kor. özv. Pólya Illyésné 5 kor. Czaga Bálintné 2 kor. id. Varga Sándorné 1 kor. özv. Balogh Peterné 4 korona.

Elismerésünket fejezzük ki a nemes-szívű s bölcs belátású adakozóknak, kik átlátva e kis lap nagy fontosságát, nem késtek anyagi támogatásukban részesíteni e fontos ügyet. Isten fizessen meg áldásai-val szívökben eredt jó kincseikért.

Bizodalommal kérjük továbbra is a kegyes istápolást, szives figyelmet, munkánkhoz, küzdelmeinkhez a biztató bátortást!

